

**ПИОНИРСКИ ДОПРИНОС СОЦИОЛОГИЈИ СТАРЕЊА
И САВРЕМЕНОЈ ХУМАНИСТИЦИ**

**РЕЦЕНЗИЈА РУКОПИСА УЧБЕНИКА СОЦИОЛОГИЈА СТАРЕЊА АУТОРКЕ
ЛЕЛЕ МИЛОШЕВИЋ РАДУЛОВИЋ**

*Старост није радост,
Достојевски*

*Није довољно дати године људском животу,
потребно је тим годинама дати живот.
(Мисао једног геронтолога)*

На избор професије детерминишући делују бројни објективни и субјективни фактори, док су позив, људско посланство и наша животна мисија одређени преваходно нашим сензибилитетом, унутрашњим карактерним „силама доброте“. Хераклит је то генијално наслутио пишући да је карактер човекова судбина. Гете је, пак, писао о избору по сродности, Достојевски о феномену избора по патњи, док је моја маленкост то, у својој поезији, метафорично дефинисала: „Песма бира песника“.

Колегиница Лела Милошевић Радуловић, својим интелектуалним и професионалним развојем као личност то најбоље илуструје. Њено рано интересовање за хуманитарни рад није случајност но свесни или несвесни избор животног посланства, то јест мисије. Када дође до срећног судбоносног сусрета наших унутрашњих сила, професије и изазова средине – рађају се најзрелији плодови стваралаштва. Управо то правило потврђује амбициозна и зрело написана учбеничка студија *Социологија старења* ауторке Леле Милошевић Радуловић.

У савремености човечанства, услед бројних фактора, продужен је животни век човека. Нажалост, услед асиметричног модела технолошког и друштвеног напретка, квалитет живота становништва у свету, па и питање просечног трајања људског века, различити су у различитим зонама глобалног светског система (земље светског центра, полупериферије и периферије). И док проблеми остарелих у земљама тзв. трећег света још увек нису социјално видљиви, прикривени бројним мрежама/ферецама традиционалних облика приватности, дотле се у развијеним западноевропским друштвима све отвореније говори о проблему „усамљених гомила“ генерација трећег и четвртог доба. Алармантно се одашиљу „сигнална светла“ од стране медија и истраживача о индексима сенилизације и драмама наступајуће маргинализоване генерације остарелих, које вапе за организованом друштвеном интервенцијом и људском солидарношћу.

У својој композицији и структури, материја учбеника *Социологија старења* садржи, поред преговора и увода, осам делова: 1. Социологија старења као посебна социологија, 2. Друштвени, психолошки и биолошки аспекти старости и старења, 3.

Друштво и старији људи, 4. Правни аспект унапређивања квалитета живота старијих људи у друштвеном контексту, 5. Сиромаштво и социјална заштита старијих људи, 6. Породица и старији људи, 7. Школа, медији, старост и старење, 8. Активно старење и друштвена интеграција и партиципација старијих људи. Уџбеник је ослоњен на богату страну и домаћу литературу од 365 библиографских јединица, такође, материја је илустрована са 21 табелом и 35 графикона. На крају сваке главе, као прилог иду: сажетак, кључни појмови и питања за дискусију. Предвиђен је и регистар имена након прелома текста за штампу.

Материја уџбеника је модерно методичко-дидактички и зналачки изложена, јасним језиком и са педагошко-хуманистичким порукама. Као такав, овај уџбеник ће подстицајно утицати на студенте како у формирању њихове професионалне образовне културе тако и у изграђивању погледа на свет у духу савремене хуманистичке оријентације. Ауторка излаже материју методском комбинацијом теоријских разматрања и резултата емпиријских истраживања (домаћих и страних аутора). Она доследно развија фромовски приступ о перманентном целоживотном образовању и етичкој саодговорности појединца за рађање и равој своје личности у свим фазама човековог живота.

Колегиница Милошевић Радуловић у нашој академској заједници прва је дала пионирски допринос конституисању социологије старења као посебне социолошке дисциплине. Уџбеник, који ће у овој години бити објављен, обрадоваће не само студенте већ и шири читалачки публикум, упознајући га не само са предметом и теоријско-методолошким основама ове нове академске дисциплине, већ и са резултатима емпиријских истраживања ове проблематике у свету и код нас, као и с основним категоријама, појмовима, концептима, јавним политикама и праксом хуманитарне социјалне акције у овој области.

Сви ти проблеми професионално су добро изабрани и обрађени из угла социолошког промишљања друштвених појава и проблема, који подразумева и захтева умешну конекцију макротеоријске проблематизације и микросоциолошког нивоа емпиријске анализе уз респект основних постулата из Милсове радионице социолошке имажинације – да се друштвене појаве и проблеми истражују холистички, у контексту друштвене структуре, али увек уз респект хуманистичког коефицијента у анализи; а то значи полазећи од сазнања да наука није сама себи циљ већ да треба да служи човеку, увећању његове сазнајне и моралне моћи, разотуђењу и развоју суштинских снага личности човека.

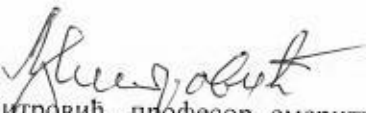
Насупрот савременом социјалдарвинистичком моделу „капитализма катастрофе“ (Н. Клајн), транзицији без социјалне одговорности, ишчашене модернизације (Ј. Хабермас) и „застрелости човека“ (Андерсонс) ауторка пледира за здраво и одговорно друштво које свим друштвеним групама, слојевима и генерацијама даје шансу да остваре своју личност и активно проживе свој живот до пуноће његовог остваривања.

Имајући у виду остварен квалитет и домет у писању уџбеника *Социологија старења*, искрено честитам колегиници Лели Милошевић Радуловић и са задовољством препоручујем Наставно-научном Већу Филозофског факултета у Нишу објављивање уџбеника на корист едукације нових *homo academicusa*, подсећајући на познату девизу да *нема срећнијег професора од оног ко доживи да га својим стваралаштвом надвиге његови бивши студенти и следбеници*. Само искрена посвећеност позиву доноси овакве зреле високопрофесионалне резултате достојне

поштовања и дивљења. Тако се узорно служи професији и брани углед факултета и универзитетске заједнице. Управо у духу налога делфијске мудрости *спознати самог себе најтежа је мудрост на свету*, или сократовски речено: „Ништавно је свако знање ако човека не учини бољим!“

Уверен сам да ће се овај уџбеник радо читати и допринети изграђивању новог педагошког профила генерација социолога и социјалних радника, као високообразованих професионалаца у струци и узорних хуманиста у погледу односа према људима као равноправним и слободољубивим грађанима свог народа и човечанства.

У Нишу, 7. јануара 2023.

Др Љубиша Митровић, професор емеритус Филозофског
факултета у Нишу